

MAANOORED

TÕUSVA PÕLVE TULEVIKU TÄHISED

1937

V aastakäik

Toimetaja A. ECKBAUM. Vastutav toimetaja E. JUST.
Väljaandja EESTI PÕLLUMEESTE KESKSELTS.

Toimetus ja talitus: Tallinn, S. Karja 2, pk. 54, telef. 454-70.
Tellimishind: 120 snt. aastas, 65 snt. poolaastas.

Nr. 5

Mai

Noored rajavad uut metsa vanade juhtimisel

Emadepäevaks.

Ühe mu tuttava kirjutuslaual oli väike marmorkuju. See oli osa J. Veizenbergi kuulsast hauasambast, mille kujur valmistanud oma emale. Seegi väike koopia oli kujuri enda valmistatud ja kujutas ainult ema pead — lihtsa taluemakese nägu pearäti ümbritsetuna.

Mu tuttav oli selle kuju müügile määranud. Ta kutsus mindki seda vaatama, nähes meeleldi, et ta nii armas asi läheks tuttavaisse kättesse. Suure kunstniku tööna oli see asjatundjate poolt hinnatud mitmesaja krooni väärtuslikeks. See hind ületas muidugi kaugelt minu ostujõu.

Käisin seda siiski mitmel korral vaatamas. Kuni teised külalised pereharraga vestlesid, tuli mulle üksisilmi kuju vaadeldes ikka jälle sama mõte:

Millised tundmused pidid küll valitsema kunstniku hinge, kui ta külma kivi pani kõnelema oma ema headusest! Millised pildid pidid seisma ta vaimusilma ees, kui ta lüües põitliga löök löögi järele — jäädvustas kõvasse marmorisse need pehmed jooned täis vaikset alandlikkust!

Vist pidi seal palju olema ilusaid pilte, ülevaid tundmusi, mis juhtisid poja kätt, kes soovis anda viimast au oma emale.

Siis tuli mul korraga mõte: emast saabki kõnelda ainult piltides ja kujudes. Sõnad ei ole küllalt peened selleks, et tuua esile neid aardeid, mis Jumal on asetanud ema-südame sügavusse.

Ja kui ma siin siiski pean paratamatult kõnelema sõnadega, siis ainult selleks, et kutsuda esile teie südameis pilte, nii nagu teist igaiüks neid näinud ja läbi elanud.

Te näete ehk väikest tüdrukukest mängimas oma nukkudega, valmistudes niiviisi ebateadlikult tulevasele kutsele.

Näete noort neidu hoolitsemas võõraste laste eest, tundes endas valmivat ema-loomusundli, mis otsib väljendust.

Te silme ette kerkib ehk noore ema pilt, kes hilisõhtusel tunnil tikib kii-
resti oma lapse jakikest, vaadates vahel hoolitseva pilguga hällis magajat. Teised tema vanused noored on ehk kuski! koos röömsal koosviibimisel. Tema ei igatsegi nende hulka. Tema elu on nii täidetud suurest armastusest oma lapse vastu. Ta ei jõua küllalt tänada taevast isa, kes talle selle on annud nii tervena ja armsana ja sealjuures säilitanud ta enda tervise, et ta jaksab teda hoida ja tema heaks töötada.

Näete ehk röömsaid emasid oma väikestega talvel kelgumäel või suvel rannas suplemas. Kui palju tervet rõõmu ja ilu!

Olete ehk näinud emasid oma lapsi kooli saatmas, pannes neile selga puh-
taimad riided, varustades neid võileibadega ja muude heade asjadega.

Nii läheb meie piltide rida edasi kuni jõuame emani, kel on juba hõbe-
härma juuksis, tema poegade keskel, kes suured ja sirged nagu uhked noored kuused; tütarde hulgas, kes ületavad juba ema, mitte ainult ilus ja värskuses, vaid ka käteosavuses ja elus edasijõudmises. Aga ikka on tema veel hoolitsev ema ja lapsed tema meelest ikka samad lapsed.

Nii saame ikka rohkem ja rohkem pilte, mis on inimelu heledamaid ja ilusa-
maid pilte üldse.

Aga meie piltide seeria poleks täiuslik, kui piirduksime vaid nende heledate värvidega. Issanda vägev tahtmine ei ole emasüdamele määranud ainult rõõmupäevi.

„Mitte see pole üksi ema, kes neid on suutnud sünnitada. Ema on ka see kes neid suudab surmale anda.“

Nii ütles mulle kord üks vana inimene, kel polnud enam elus ainsamatki ta suurest lasteperest. Jumal oli nad võtnud oma juurde, keda hällist, keda täis-
mehe töö juurest.

Tartus nägin läinud kevadel kurba pilti: lihtsal ühehobusevankril kaunistata pikk puusärk; sõiduki järel käis üksinda vanem naine, silmad musta rätiku varjatud.

„Ema matab oma ainsamat poega. Vaese inimese asi, üksinda kasvatas, üksinda käib kirstu järelgi.” Nii tähendas mulle voorimees, kellega sõitsin.

Mul tuli meelde siis, kuidas matsin oma esimese poja. Ta puusärk oli nii väike, et tõtsime selle süles sõidukisse — väike helesinise siidiga kaetud kastike lillede keskel, mis aga sel korral varjas mu südamel suurima varanduse.

Sõpru ja sugulasi seisis mu ümber, häid inimesi, igal suus ja südames lohutussõnu. Tundusin siiski üksinda oma suure valuga.

Kes suudab olla küllalt osavõtlik emale, kes seisab oma lapse haua ääres! ...

Üksinda on oma valuga ka need vaesed inimesed, kel Kilingi-Nõmme õnnetuse tõttu veel on laud rasked pisarast, — olgugi kogu maailm neile kaasa tundmas.

Ka nende valgete kirstude järel kõndisid emad, lihtsad, töökad maanaised, kelle käed krobrelised tööst — eesti koolilapse emal on nad küll harva hellitatud — kelle lootused olid alles hiljuti veel nii hellad ja kevadised.

Ei ole nii lihtne jõuda emasüdamel astmeni, kus suudetakse ütelda:

„Issand on annud, Issand on võtnud. Issanda nimi olgu kiidetud!”

Ema on ka see, kes peab nägema oma last alustamas eluteed vigasena ja haigena. Kõik annaks ta oma lapse tervendamiseks, aga ta teab, et miski ei suuda aidata...

Veel kurvema pildina kerkib teie silmi ette ema, kel õnnestunud kasvatada oma laps suureks ilusana ja tervena, kuid kelle elusuund kaldub ikka enam ja enam väärale: Ema märkab esimesena oma lapse halbu kalduvusi. Salajas väriseb ta süda. Väikese lapsena kandis ta teda süles emale hädaohust. Täismees aga tormab täie kiirusega kuristikku poole. Ei suuda teda pidurdada hoiatav ema. Seltskond, kel oleks ehk mõju temale, annab omalt poolt veel hoogu tagant järele. Kõigist põlatud, haavatud ja vigastatud rändur leiab aga ema veel viimasena oma juures, aitamas, kui veel saab aidata; kaasa tundmas, kui kõikjal parastatakse...

Kivist kõvem peaks olema alus, mis suudab kanda raskuse, nagu see määratud emale lapsi kasvatades ja neid hiljem südames kandes. Kuid see on aga ainult nõrk ning värisev naiseseis. Kust võtab tema sellise kandejõu!

Ei ole ime, et palvetajate hulgas seisab ema esikohal. Emad on need, kes täidavad kirikud ja palvelate suured saalid. Kepi najal veel komberdavad nad siia — palavad ohked hinges oma laste pärast. Emad on need, kes palvesõnad suus, äratavad lapsed hommikul. Hilisõotunnil veel kostab nii mitmest vaiksest kambriist palvetava ema hüüe kõrgema aujärje poole: „Hoiu mu last! Päästa mu laps! Anna mulle endale jõudu!”

Ema palve pühaduse ees vaikib kurjem kui kurjus. Seda pole juletud veel rüvetada...

Sellepärast on läbivõidelnud ja eesmärgile jõudnud ema näojooned täis väga alandlikkust, selgust ja soojusesära, mida hakkab edasi andma isegi külm ja kõva kivi, kui kujurist poja kätt juhib iga põitlilöögi juures arusaamine ema tööst ja elust, mis vaikseis mälestusis ilmub ta vaimusilmade ette piltide reana.

A. Oengo-Juhandi.

Kindel siht, ükskõik mis alal, on ainult siis midagi väärt, kui see sihikindlus midagi suurt taotleb, kui see kindel siht tõesti midagi kindlat, hästi rajatud ja põhjendatud on. Ei ole ta seda mitte, siis on sihikindlus õnnetuseks, sihikindlus väiksel alusel viib kogu püüde alla: kuna harilik püüdja juhuslikult rumalusi teeb, teeb seda andevaesel või ekslikul sihikindlusel püüdja süstemaatiliselt. On sellepärast tarvis skeptiline olla sihikindluse vastu nii kunsti kui poliitka alal, kui sihikindlus mitte anderikkusest juhitud ja ideeliselt sügavalt rajatud ei ole.

Dr. J. Luiga.

Luuletaja — oma emale.

Su palgeil mis imelik puna,
ja silmad kui tuld veel täis.
Nagu olnukski päevi ei, kuna
valu südamest üle käis.

All ühegi vaevakivi
pole rambind su sammude rutt,
kanden põldudel kokku ivi,
järgi laste naer ja nutt.

Taren paljustki oli puudu —
leib salven vaid põhja pääl.
Külm kaanetas aknaruudu.
Kuid soe oli ema hää! . .

Murdsid leivasuutäie mitmeks,
— oh päevi halbu ja häid!
oma seelik last külma eest matmeks —,
jagajale vaid sõrmed jäid.

Äga süda — süda ei rauge,
valukarjengi hõiskav rõõm.
Ikka taevapiir kutsuvalt kauge,
veren — ootuse mürgisõõm.

Lapse päitsil laulsid: On Jumal
sind varjaman iga tund,
küll päeval, öö tähtede kuman —
et miski ei võtaks su und!

Üha edasi päevade pööris
viis lapsi, viiski sind.
Laul mured kõik kimpu nõöris,
laul — ükski kui katusel lind.

Said silmaveest palvesõnad —
teelemineja jalgele jõud!
Olgu mõte su taevasina,
süda — kirgasa kui laenete sõud!

Ja nõnda ma läksin. Ja rändan,
sinu sõnad kui lamp mu een.
Vaev minuigi teel veab hända,
mure kõõritab koldeleen.

Roopi Hallimäe.

Koduhiiis.

Minu lapsepõlve kodus on toa taga mäenõlvakul imelik hiiis, kus igal puul on oma nimi ja elulugu. Ainult hiie keskel on üks mitmesaja-aastane tamm mille täpsat vanust, elulugu ega istutamisaega ei tea keegi. Vanaisa arvas, et küllap see tamm juba Rootsi ajast kasvab meie talu maal. Teiste puude vanus ja istutamisaeg on küll teada.

Tollest suurest, rootsiaegsest tammest veidi eemal kasvab teine tamm, mis nüüd võib olla ka üle saja aasta vana. Selle tamme olevat vana-vanaisa istutanud, kui ta sinna talu asunud. Nüüd on ka see juba suur, vana puu. Kui ükskord rootsiaegne tamm ära külvab või kõduneb, siis jääb see kõige vanemaks puuks. Seda puud kutsutakse kodus vana-vanaisa nime järgi Peedu tammeks.

Vanaisa istutas sinna hiide oma pulmapäeval kuuse. See on nüüd juba

nii suur puu, et latv ulatub tammedest kõrgemale. Seda kutsutakse vanaisa kuuseks. Teised puud on nooremad ja järk-järgult väiksemad.

Kõik selle hiie puud on talu inimeste istutatud, ikka mõnel tähtpäeval, kas pulma-, leeri- või varrupäeval. Seal on tädide ja lellede õnnele istutatud puud, kes kõik talus sündinud ja üles kasvanud, kuid keda ma pole näinudki ega tunnegi. Nad on talust välja läinud, mujal endile uued kodud loonud, aga nende õnnele istutatud puud kasvavad ikka Peedu talu hiies, juured sügavasti kodumullas. Aga vanaisa ja vanaema teadsid ära kõik puud, kelle nimele või kelle õnneks nad on istutatud.

Kui mina juba suuremaks sain ja linnas koolis käisin, siis joonistasin ühel suvel selle hiie plaani paberile, märkisin sinna üles iga puu, kirjutasin

juurde aastaarvu ja nime, kelle õnele see istutatud. Pärast on seda plaani hiljem istutatud puude märkimisega täiendatud, nii et ta nüüd on nagu koduhiie ajalugu.

Minu sünni puhul istutati sinna hiide pihlakas. Kui ma meelemärkajaks poisiks sirgusin, oli pihlakas juba nii suur, et kandis marju. Hoidsin seda puud väga, sest ta oli minu õnnepuu, kastsin põua ajal ta juuri ja hoidsin marjad puutumata kuni esimene külm neist üle käis. Pärast seda maitsesid nad väga head.

Sealsamas olid ka vendade ja õdede õnele istutatud puud, igamees tundis oma ja hoolitses selle eest. Kevadel panime sinna hiide üles kuldnokakastid, millesse asusid kuldnokad — siis hommikuti rõkkas kogu hiis lindude laulust.

Isa laskis meid igäüht pärast oma õnele puud istutada. Kord tõin ma metsast väikese saare ja istutasin oma õnele. Küll oli visa kasvama hakkama. Esimesel sügisel pääsesid sinna lambad ja närisid ära ta oksad. Siis pödes puu kogu suve, aga järgmisel suvel ajas uued võsud ja võttis uut jõudu. Selle järele tuli lumerikas talv ja sügav lumi rõhus ta ladva katki. Kui kevadel seda märkasin, olin õige mures — kas saabki puust enam asja? Lõikasin terava noaga ladva poolviltu ära ja määrasin puuvahaga, et vett sisse ei võtaks. Nüüd ajas ta hoopis uue võsu, ja sellest kasvas puu, suur puu, iga aas-

taga silmnähtavalt võttis juurde. Oksakroon kerkis kõrgemale, ei ulatanud lambad teda enam närima ega teinud ka sügav lumi midagi.

Nii aegamööda on meie hiis kasvanud ja nüüd on ta juba kaunis suur metsatukk, talule ja kogu külale iluks.

Ma olen juba enam kui kakskümmend aastat oma lapsepõlve kodust ära — pean leiba teenima võõrsil. Aga kodutalu hiis seisab mul ikka meeles. Igakord, kui lähen oma lapsepõlve kodusse, on esimene käik sinna hiide. Minu ja mu vendade-õdede õnnepuud on suureks kasvanud, kõvasti juurdunud nad kodumullas. Kuid uusi väikesi puud on palju juurde tulnud, need on istutatud nende noorte õnele, kes talu pärast minu äratulekut sündinud, nüüd aga kilgates ümber jooksevad ja vanade hiiepuude kohta seletusi päriavad.

Kuidas oleks, noored sõbrad, kui teiegi oma kodude juurde rajaksite sellised koduhiied, kus igal puul oleks oma nimi ja tähendus? See puu, ütleme, istutatud Leida sünni puhul, see kooli astumise, see kooli lõpetamise mälestuseks. Ühe tamme võiks istutada Võidupüha mälestuseks, selle nimi võiks olla võidutamm. Ja hiie plaani võiks teha, kus iga puu märgitud, istutamine aastaarv ja nimi juures.

Selline hiis oleks iluks talule ja kogu külale.

J. Parijõgi.

Kõneoskuse teadlikule arendamisele!

Sõna on mitmekülgne ehitusmaterjal, mis osava meistri käsitusel võib suurt korda saata, kuid mis kurjasti pruuimisel ennast ka samaväärselt tasub. Sõnamööök on paljuid jumaldatuiks krooninud, aga tihti ka tarvita-jat ennast tabanud. Sellepärast ei tule arvata, et kõnepidajaks võiks kõlbada iga sorava jutuga kodanik, vaid ka siin on vajalik teatav oskuse nõue, samuti, nagu iga teiseigi avaliku esinemise puhul.

Kas aga meil täidetakse see imperatiiv?

Teatavasti on olemas liik inimesi, nn. peokõnelejad või „kuldsuud“, kes

on endale kontsessiooni võtnud niihästi aktuse-, juubeli- kui ka igasuguste teistele kõnedele. Igal vastaval puhul läheb niisugune „tegelane“ kõnetooli ja laseb lahti sõnavalingu just nagu marutule Maximist. Vähemalt paariks tunniks, alles siis „ongi“ lõpp.

Teine liik „tegelasi“ on jälle niisugused, kes oma kohustustes eelmiste ametivendadega — täiesti solidaarsed, kuid kellel kahjuks sõnadeleidmine sugugi kerge ei ole, mistõttu kuulajad peavad nägema, kuidas orator mõtleb ja katsub jaa-de vahet millegiga sisustada. Tagajärg on aga mõlematel võrdne — rahvas ei tahaks

neid enam kuulata, kuid teab väga hästi, et piimaühingu juubelil seesama tegelane jälle „matukeseks” sõna võtab.

Et niisuguseid tegelasi üldse leidub, selle põhjuseks võib esiteks olla paratamatus, et kohapeal tõesti kohasemaid ei leidu, teiseks aga asjaolu, et teatavat isikut tema ameti tõttu ollakse sunnitud kutsuma ikka ja jälle sõnavõtjaks. Nii paistab, et „kuldsuude” seisus paratamatute tegurite kaudu on vundamenteeritud meie ühiskonda ja ei ole ette näha nende väljalülitamist lähemal ajal, igatahes mitte enne, kui meie noorem põlv hakkab kõneoskust teadlikult ettevalmistama.

Siin ongi organiseeritud maanoortel kuristikuline tühimik, mille täitjaks nad on otse määratud ja kutsutud. Ja kui kunagi varem sellegi ajakirja veergudel keegi kaasnoor mõttevahetuse korras avaldas arvamist, et maanoortte ringidel ei tarvitsekski muuga teotseada kui otseste tulunduslikkude ülesannetega, siis minu arvates on siin asja liialt ühekülgseks võetud. Näitlikult: ei ole meid hingeliselt küllalt rahuldav, kui meie aedades kasvavad küll suured kapsapead, aga kui püha-päeval seltsimajja aktusele minnes meid hakkab tüütama saamatu või ettevalmistamata sõnameister.

Mille vastu meie kõnelejad eksivad, on peamiselt teema valik ja ajaküsimus. Esimese vastu öieti sellepärast, et mingisugust mõtet ega ideed ei olegi keskendatuks tehtud, sellepärast ei kuulajad ega ka kõneleja ise ei oska väljendatud sõnadehulgale pealkirja panna, ei oska ütelda, mis oli kõne teemaks. Kui meil tavaliselt alatakse peale muistsest hallist ja tumedast ajast, millele järgnevad seitsmesaja-aastane orjaaeg ja vabadussõja vaim, siis on ometi selge, et niisugune, ligi paarituhanda-aastase ajavahemiku korraga hõlmamine on põhjalik mõttetud, mis ei suuda midagi selgitada ega kedagi mõjutada. Ometi on niisugune

„teema” pahatihti valitud, eriti pidulikumatel juhtudel. — Juhtub harva, et kõneleja liialt ruttu lõpetab oma kõne, enamasti oleme aga kõik olnud tunnistajateks, kuidas meid on piinatud kuni kolm tundi.

Mõlemad puudused on seletatavad ettevalmistamatusena. Keeles on ju palju sõnu ja kui kõneleja ei ole ette piiritletud, missuguseid neist ta just tarvitada tahab, siis on otsatu venitamine ja mõtte sassimine garanteeritud, enne kui on saabunud mingisugune lõpp. „Olgu kõneleja anne ja võimed millised tahes, ometi ei tule ta kunagi toime ilma hoolika ettevalmistuseta. Koosnegu tema kuulajaskond haritlastest või lihtinimestest, niihästi haritlased kui ka harimatudki on selieks küllalt võimelised, et teha vahet rikkaliku laua ja tühjade vaagnate vahel,” ütleb üks Ameerika kõneoskuse teoreetikuid.

Maanoortte ringides on küll ka kõneoskusele tähelepanu pööratud, korraldatud kõne-, referaat- ja vaidluskoosolekuid või isegi kõneoskuse kursusi, kuid kõigest sellest on vähe edukaks esinemiseks. Kel asja vastu huvi, täiendagu ennast erateel. Parimaks eestikeelseks juhiseks on Rummo vastavasisuline raamat, kuid need, kellele on kättesaadavad rahvaülikoolide poolt korraldatavad kõneoskuse kursused, ärgu jätku neist osa võtmata; maanoored aga, kes jõudnud ülikooli õpinguteni — kuulaku mag. A d a m s i vastavasisulisiloi loenguid.

Suhtudes teadlikult kõneoskusesse, niisamuti, nagu igasse muussegi oskusesse, meie võime tulevikus kuulda noori, teadlikke kõnemehi, keda ikka ja jälle tahetakse kuulata ning kes oleksid suutelised kõrvaldama meie „kuldsuude” kaadri.

Peetagu aga meeles — kõnelejaks saadakse, mitte ei sünnita.

O. Mitt.

Rahvuse aade, mille „aabitsa“ kättesaamisega nüüd suurt arvatakse ära tehtud olevat, peab iseenesest mõistetavaks ihaks saama, nagu armastus naisterahva vastu on, mis kõigil pool mõjumas, mida aga mitte iseäranis tarvilik ei ole kultiveerida.

Dr. J. Luiga.

Noorur külalisenä.

Saades küllakutse sugulaste või sõprade poolt, on meie kohus kutse eest tänu avaldada ja ühtlasi ka teatada, kas kutse on meile vastuvõetav s. t. kas on meil võimalik minna või mitte. Aratülemise korral lisame juurde põhjuse, et ei võidaks arvata, nagu oleks meil sihilikult midagi kutsuja vastu. Sellise teate anname suusõnalise kutse puhul otse edasi või teatame sellest hiljem; kirjalikult teeme seda aga kui kutsuja elab väga kaugel ja kutsegi võib olla kirja teel saabus. Enamikus ei peeta tarvilikuks enda ilmumise kohta mingit teadet anda, kuid kutsuja seisukohalt pole see kuigi hea, sest ta ei tea ju, kui paljude külalistega arvestada. Oieti mõistame sellise teate vajadust küll ise kutsuja osas olles.

Küllakutsumisel määratakse enamasti ära ka tuleku aeg. Viimasest peaks küll iga külaline täpselt kinni pidama ja õigel ajal kohal olema. Kutsuja arvestab ju ikka selle ajaga ja siis algab temal see igav ootamine ja külaliste ükshaaval vastuvõtmine. Ka üksikuil õigel ajal ilmujail pole ootamine kuigi mugav.

Toidud, mis külaliste vastuvõtul õigeks ajaks valmis tehtud, kaotavad palju endi maitset ja välimusest, kui alles kaks või kolm tundi pärast määratud aega lauda võidakse asuda. Iga perenaine tahab aga külalistele kõige paremat pakkuda, eriti õnnetus on sellisel juhusel noored algajad perenaised.

Olles pererahva abiga eestois üli-riided kõrvaldanud, end veidi korraldanud ja pererahvale kui ka teistele külalistele tervituseks käe ulatanud, leiame endilegi mõne seltsilise, kellega juteldes aega viita või ühineme suurema seltskonnaga. Nii hoolitseme igaüks enda eest, ootamata et pererahvas meid kõiki lõbustada jõuaks või meil ainult söögitoa poole poleks vaja piiluda. Külla tuleb minna alati heas meeleolus — kui lugu teisiti, siis parem minekust loobuda, sest ühe tusane olek on külgehakkav ka teistele.

Perenaise kutsele lauda asumiseks vastavad külalised tänades ja järgnevad sellele ka varsti. Ei ole kuigi ilus lasta end mitu korda ja võib olla üksi-

kult paluda. Ka lauda asumisel, nii kui igalpool mujalgi, annavad noored eesõiguse vanemaile ja lähevad alles siis kui vanemad eesotsas perenaiseaga (kes alati kõige enne istub) omale juba sobiva koha on leidnud. Kunagi ei rutta meie esimesena endale paremat kohta valima, vaid ootame kuni perenaine meile sobiva paiga juhatab; vabalt kohta valides arvestame ka teistega.

Lauas ei hoolitse meie jällegi esijoones enda vaid naabrite eest neile ühte kui teist pakkudes. Eriti hoolitsegu mehed peamiselt endi naislaunaabrite, aga ka teiste lähedal istuvate isikute eest neile kõike vajalikku pakkudes ja selleks kogu söögiaeg tähelepanelik olles.

Külla ei minda ju kunagi söömise pärast, vaid lõbusaks oleskeluks. Sellepärast ärgu olgu lauas kunagi ainult nuga- ja kahvlite klöbin kuulda (kui nendega üldse klöbistada tohib). Lauas viibimine muutugu mugavaks koosistumiseks, kus maitsevate toitade nautimine vaheldub lõbusa vestluse, laulu ja võib olla ka lauakõnedega. Viimaseid ei tohi aga kunagi pikaks ja igavaks venitada.

Jutlemisel suuremas peolauas pöördub igaüks peamiselt enda naabrite poole. Keegi ärgu püüdku üle laua kõige kõnelda — samuti ka mitte juttu ainult pererahva poole pöörda või neilt selleks algatust oodata. Jutuhoogu satudes ärgu unustatagu aga ka söömist täielikult, seega teistest kaugele maha jäädes, mis takistab näit. perenaist toite vahetamast (taldrikuid korjamast) või söögiaja lõpul isegi lauast tõusmist. Hea komme nõuab ju, et lauast kõik koos ülesse tõusevad, mitte ükshaaval ära ei kao. Lauast tõusta perenaise eeskujul. Kui kellegil varem vaja sealt lahkuda, tuleb selleks perenaist luba küsida.

Peale söögi pole vajalik perenaist kättpidi tänada, või seda teha koguni kõigi perekonna liigetega; küllalt on sellest, kui lauast tõustes perenaist kerge kummardusega tänada. Pärast lauast tõusmist ei minda loomulikult otse koju — sest, siis tulekski välja nagu oleksime ainult söömas käinud — vaid veedame veel mõne lõbusa minuti

Kuldnokkade koor.

Sinilill, sinilill, kevad on tulnud;
tõuse, — päike ju helendub puil!
Pilvepurjena lendavad laulud
lillelt lillele päevil ja õil.

Jõgi ei enam endasse mahu,
kitsas on virvele kopel, õu.
Kadus talvemetsade külm rahu
kuhugi varju, kui kaikus kõu.

Võta südameilt varjav sammal,
mineta kulmelt mullakae!
Vaigib kord rõõmugi kirgas kannel.
Ahtake siiski on laulude aeg.

Kaob kord kevad, lauluhuvi,
lõõtsub kui jälle sügisetuul.
Lõpeb nagu ahtake uni
lillede elu, lindegi laul.

Roopi Hallimäe.

koos pererahvaga ja teiste kaaskülastis-
tega.

Siin tuleb hoolitseda igapäev, et
meeleolu kogu aeg ülevana püsiks. Kel-
legil — eriti aga noortel pole lubatud
kusagile nurka konutama jääda või
end mõne kaaslasega teistest eraldada.
Kõigil tuleb ühiseid seltskondlikke lõ-
bustusi kaasa teha. Hea on ju, kui peo
korraldajad mitmekesiste meelelahu-
tuste eest on hoolitsenud ja algatus
peamiselt nende käes seisab. Pole aga
ka lubamatu, et mõni külalistest sobi-
val juhusel algatuse endale võtab. Igal
ühel võiks olla selleks otstarbeks ta-
gavaraks näit. mõni seltskondlik mäng,
et sellega sobival juhusel esile tulla.
Mõndagi sobivat võib leida ka „Ma-
anoorte“ seltskondliste mängude nur-
gast. Nii ei oleks kunagi kartust, et
seltskondlikud koosviibimised „igavuse
õhtuteks“ muutuksid, sest alaline tant-
simine ei suuda kunagi kogu aeg mee-

leolu üleval hoida. Mängudesse tõmba-
me kaasa ka vanemaid inimesi, et nei-
gi ei tarvitseks alati ainult istuda ja
noori vaadelda, vaid endidki kord jälle
noorena ja värskena tunneksid.

Väiksemas seltskonnas tuleb kohel-
da kõiki kaasiasi ühtlaselt. Sobimatu
on seal kellelegi enam tähelepanu pöör-
da, kuigi mõnda isikut teiste seast vast
enam austatakse. Nii jutleme ja tant-
simegi seal läbisegi kõigega. Iga küla-
lise kohus on küll pererahvale tähele-
panu pühendada.

Ka külast lahkudes peab oskama
õiget momenti kasutada. Ennem teha
seda siis, kui meeleolu on haripunktil,
kui et ta juba täiesti on langenud.
Lahkudes täname pererahvast lahke
vastuvõtu eest, ütleme neile head ter-
vist, samuti ka teistele külalistele ja
teostame oma lahkumise otsuse kiiresti.

M. R.

Maanoorte organisatsioonide möödunud aasta tegevusest.

Möödunud aasta kujunes maanoorte
organisatsioonides täiesti rahuldavaks
ja tulemusterikkaks. Õieti oli see töö
laiendamise ja tegevuspiirkondade võit-
mise aasta, mis järgnes 1936. a. kevad-
talve! üle riigi korraldatud 67 lühiaja-
lisele juhtide kursusele. Aasta algul
tekkis juurde üle saja organisatsiooni,
kes asusid hoogsalt oma tegevust kor-
raldama. Kuna uute ringide juhtideks
olid peamiselt algkoolide juhatajad ja

õpetajad, siis oskasid need ka noori
agaralt tegevusse rakendada.

Nüüd, kus organisatsioonid on oma
tegevusaruanded esitanud ja neist kok-
kuvõtted tehtud, selguvad ka organi-
satsioonide tegevuse ja töö tulemused.

Ülemaalse Maanoorte Ühenduse sek-
retariaadis registreeritud organisatsioo-
nidest (üle 300) esitasid 1936. a. kohta
tegevuse aruanded 239. Organisatsioo-
nide võrk on kõige tihedam Saaremaal,

Tartumaal, Virumaal ja Võrumaal. Neis maades on kohati maanoorte organisatsioonide võrk täielikult välja arendatud. Arvestades sellega, et maanoorteorganisatsioonide normaalseks tegevuse piirkonnaks oleks umbes 5 km raadius või algkooli piirkond, siis wajaksimise noorte töö arendamiseks maa huvide ja põllumehe kutse seisukohalt umbes 1000 maanoorterangi. Seega oleme saavutanud juba kolmandiku vajalikust võrgust.

Aruandeid esitanud organisatsioonides oli liikmeid 7183, neist 57% poisse ja 43% tütarlapsi. Organisatsioonis tegutseb keskmiselt 31 liiget. Kui arvestada ka nende organisatsioonidega, kes ei esitanud nõuetavaid aruandeid, siis tõuseb maanoorte organisatsioonides liikmete arv üle 10.000.

Noored, kes tegutsevad maanoorte organisatsioonides, on enamasti 14—17 aasta vanused, nooremad kuni 12 aasta vanuseni ja vanemad üle 20 aasta peamiselt 25 aasta vanuseni. Liikmetest oli 61% alla 20 aasta vanuseid. Seega on organisatsiooni liitunud peamiselt algkooli lõpetajad, kes juba tegelikku ellu astunud. Täiendus- ja kutsekoolide lõpetajaid on tegutsemas organisatsioonides 10% liikmete üldarvust.

Need noored on tegutsenud enesearendamiseks nii ühiselt kooskäies, kui ka kodutaludes võisteldes mitmesuguste ülesannete ja tööettevõtetega.

Konsulentide juhatusel on korraldatud noortele mitmesuguseid tegelikkude tööde õppimise kursuseid, millest võttis osa 1272 noort. Töövõistlustel on esinenud 696 noort ja oma töösaadusi on esitanud näitustel 595 noort. Enesearenduseks on korraldatud 96 õppereisi, millest võttis osa 1189 noort. Iga organisatsiooni kohta on peetud keskmiselt 14 koosolekut, kus on kõnede ja referaatidega esinenud 1284 noort. Umbes pooltes ringides tegutsesid õpiringid, kokku 161, millest võttis osa 1345 noort. Lisaks neile korraldati maanoorte organisatsioonide poolt põllu- ja kodumajandusliikkude oskuste ja maanoorte liikumise mõtte levitamiseks 160 kursust, 115 erisihelist päeva, 49 näitekohut, 143 mitmesugust tähtpäevade aktust ja 262 pidu.

Kodus oli noortel võistluse alusel tööettevõtetes 24 ha aiamaad, 13 ha

põllumaad ja 12 ha rohumaad, seega võistlesid noored praktiliste taimekasvatuse küsimustega 49 ha suurusel pindalal. Koduloomadest oli noortel kasvamas: hobuseid — 11, veiseid — 336, sigu — 161, lambaid — 20, kodulinde — 3524, kodujäneseid — 553 ja mesiperesid — 669.

Maanoorte organisatsioonidele kuuluvates raamatukogudes oli 11.306 köidet raamatuid. Ühistes lugemislaudades käis 379 ajakirja ja 38 ajalehte. Oma ajakirju toimetati ja anti välja 31 organisatsioonis.

Maanoorte raamatukogude täiendamiseks oli võimalus anda Põllutöökojal möödunud kevade toetuseks korralikumatel ringidele raamatuid ja väetiskatsete korraldamiseks tasuta väetisaineid. Ka sai üle 200 ringi tasuta heinaseemneid heintaimede tundmaõppimiseks näitelappide rajamiseks. Need on olnud suuremad toetused ringidele keskkohast, millele lisaks võimaluste piirides kirjandust auhindadeks. Toetused on moodustanud maanoorte organisatsioonide üldtuludest 22%. Enamikult on tulnud oma tulud oma jõul koguda. Tulud olid organisatsioonidel krooni 9.534.88, millest oli liikmemakse krooni 1.092.15, oma ettevõtteist kr. 6.318.06, rahalisi toetusi kr. 1.616.12 ja muid toetusi kr. 508.25. Need arvud kõnelevad 239 maanoorte organisatsiooni tegevusest. Arvestades aga ka nende organisatsioonidega, kes ei esitanud kokkuvõtete tegemise tähtpäevadeks oma aruandeid, kuid siiski tegutsevad, siis suurendavad need toodud arve umbes veerandi võrra.

Organiseeritud maanoorte tööd ja tegevust on pidurdanud vastavate vilunud juhtide puudus ja rahapuudus õppevahendite ja kirjanduse muretsemiseks. Sageli ka vastav ruumide puudus.

Kui viimane puudus on enamuses kõrvaldatud noorsoo organiseerimise seaduse alusel, siis esimestena mainitud puudused ootavad edaspidi peatset lahendust.

Tervikuliselt võttes töötamistingimusi, töö tulemusi ja noorte tegevuse tahet, siis võib öelda, et Eesti maanoorte organisatsioonide töö on tulemusriikas ja areneb tõusu suunas.

Maanoorte liikumine võtab hoogu ka Norras.

Kui aastaid tagasi organiseeris maanoorte tööd Skandinaavia riikides noorsootöö konsulent F. Lund Taanis, Rootsis ja Soomes, siis pidi ta seda jätkama ka Norras, kuid vastavate krediitide puudusel jäi temal organiseerimistöö Norras tegemata.

Naaberriikide Taani ja Rootsi mõjul oli aga maanoorte töö Norras üksikutes kohtades niivõrd arenenud, et koduste võistlusülesannetega tegutses viimastel aastatel umbes 5000 noort.

Hinnates kõrgelt maanoorte organisatsioonide tööd ja tähtsust, selle vajadust maaelu ja põllumajanduse arendamiseks, loodi möödunud aastal Norra Kuningliku Põllumeeste Keskseitsi juurde maanoorte keskkomitee kõigist nende organisatsioonide ja üksikisikute esindajatest, kes toetavad Norras maanoorteliikumist aastas vähemalt 2000 krooniga, misjuures keskkomitee volitused kestavad kaks aastat. Otseseks maanoorte organisatsioonide töö ja tegevuse juhtimiseks valib keskkomitee viie liikmelise juhatus, kelle volitused kestavad kaks aastat, kusjuures juhatuse esimees on Norra Kuningliku Põllumeeste Keskseitsi juhtkonnast ja praegu on selleks keskseltsi peasekretär Ole Hersoug.

Tänavu pühendatakse aga erilist tähelepanu maanoorte organiseerimisele ringidesse, kes asuksid kodutaludes praktiistel aladel võistluse alusel tegutsema. On ametisse seatud vastav eriteadlane-agronoom ja keskkorraldusel on organiseerimistöödeks eelarves 17.500 krooni.

Neisse maanoorteringsse koondatakse noored 12 — 20 aasta vanuseni, peamiselt 13 — 16 aastased, kusjuures ringide juhtideks on konsulendid, aiandus-assistendid ja algkooli õpetajad. Eriti tahetakse arendada seda tööd teraviliseks süsteemiks kehtiva sundusliku järeelkooliga.

Noorte töökava areneb viide astmesse — vastavalt aastate järele. Esiimesel, teisel ja kolmandal aastal on tööülesandeks taimekasvatuse küsimused, eriti aiandus, kusjuures väiksemaks pindalaks on 100 rm., aga neljandal ja viiandal tegevusaastal on lisaks töökavas ka loomakasvatuse küsimused.

Suure töö sellel alal on teinud juba algkoolid õpilaste koduaedade võistlustega ja nüüd tahetakse maanoorteringsides jätkata süsteemikindlalt seda tööd, mis algkoolis alatud.

Talupoja poeg.

Ants Tagamäe kodumaa on seal, kus Kaarnajärv loksab vaikselt kallaste vahel, seal kuhu kostab ajuti Püha-järve kohisev veevoog ja kuuskede kohin ülalt Munamäe harjalt. See on maa, mille künklikul turjal hällivad viljapõllud silmapiirilt silmapiirini, maa, mille üsast tõusevad männi- ja kasemetsad kõrgele üle Emajõe allikate.

Seal, keset metsade varjatud rahu, asub talu, mille üle on käinud viie sugupõlve talupojasammud. See on Jüri-mäe, mille hooned säratuvad vahelt sahisavate pärnapuude kaugele üle mägis-maa harjade. Ta lõunaküljel asub aed, kuni mäenõlvani, mille jalal ma-

gab liivane järverand. Elumaja hommiküljes aga vaikib mõtlukult neli samaldanud tamme ja neist vähe eemal viies, mille taga nõtkuvad viljapõllud kauge lehis- ja segametsa palistuses.

Seal, oma isaaisade talus oli sündinud Ants, võrsunud kodumulda kui kasvav puu, omades soontes sama sükust, mida ta esivanemad olid matnud aegade vältel Jüri-mäe mulda.

Ta oli seitsmeteistkümneme aastane, lõpetanud kevadel põllutöö-täienduskooli ja töötas nüüd, et rakendada isatallu kord omatud teadmisi. Oieti oli neid kaks, Antsu ja Maie, kui töötasid

peenrail või kasvavate marjapõõsaste vahel.

„Antsu, las mina kaevan ka”, lausus valgepäine tütarlaps, visates süle-
täie umbrohtu teele.

Alles nüüd märkas Ants peatuda, löi hangu maasse, pühkis otsaesiselt higi ja toetus vastu puutiive. Ta pilk libises üle pistoksade, mööda kurgipeenraid, punetavat maasikapõldu ja nii ikka edasi üle enese tööpõllu kuni lehtlani, mille esisel pakatusid esimesed sinihõllud. Antsule meeletust kevad, päev, millal ta lõpetanud kooli ja asunud isatallu, kuid nad siis Maiega olid seisnud seal lehtla ees esimesed rohetuses, kuid ta oli jutustanud kavatsustest, kaheldes iseeneses ja kuidas ta oli saanud hoogu, kui Maie oli lausunud, et tema aitab.

Sest ajast olid nad saanud lahutamata sõpradeks, olid korraldanud kõik (palju suurejoonelisemalt, valmistanud hulki peenraid, külvanud kurke, porgandeid, istutanud kapsaid ja seemendanud kõiksugu aiavilja. Isegi sortide võrdluskatseid olid nad korraldanud ja pannud aluse puukoolile, kus praegu ilutses paarsada pistikut ja samapalju õuna-
puu taimi.

See oli olnud neile uueks maailmaks, uueks kodus, kus nad töötasid innu ja armastusega. See oli nende oma algatus, oma kätetöö, kuhu võis mahutada niipalju hoolt ja hellust, kuhu võis rakendada kogu nooruse pakitseva energia. Ja nüüd kasvas see, rohetasid kaera, odra ja nisulapid ning aias punetasid esimesed maasikad. Maamuld oli kui hellusest õnnistanud oma kahe lapse tahet ja tööd.

Antsu südames oli niipalju rahulolu ja säraküllust kui ta pilk peatus oma alalisel abilisel, kes oli vahepeal võtnud hangu ja pööras hoolega maakamara rohtunud turja. Ta oli valgejuukseline tütarlaps, kelle sinisilmist hõõgus ju sündides sama seletamatu tung ja hellus iga rohulible, iga roomava putuka vastu oma kodutalu muljal. Ta oli vaikne, kuid ta silmades põ-

les kummaline tuluke hetketel, kui ta sai vaid korrakski tegutseda maa sigitaval üsal.

„Valmis”, lausus Mai ja ruttas aiast välja. Vähe hiljem taas ilmus jälle, käes kastmiskannud täis ääreni vett. Siis seisib päev juba rohelise metsamüüri kohal ja kõrvetus oli lakanud.

Nii nad algasid kahekesi, käisid läbi kõik põõsad ja peenrad, Antsu kallates vett ja Maie kitkudes umbrohtu. Sedasi nad olid töötanud ju varakevadest, Maie oli olnud ikka abiks, oli kuulunud Antsu juttu, oli teda saatnud oma abiga igal sammul.

„Maie”, peatas teda nüüdki Antsu, „näed sa — seal on Munamägi ja seal sinine viirg, see on Pühajärv”. Nüüd seletas ta Maiele noist lumivalgeist paa-
tidest, mis seisid seal rannarohus, läksid laiali veele ja tulid jälle tagasi, seletas kalapüüdmisest ja suurtest rahvapüüdest, koosolekutest koolimajas, kus ta eile kõnelnud, ka sellest, et järgmisel pühapäeval tulla õppereis nendetööd vaatama ja seda, et põllumeesteltsi esimees oli palunud esineda sügisel oma töö väljapanekutega näitusel maanoorte osakonnas.

„Kas sa mind ka kaasa võtad?” julges küsida Maie kartlikult.

„Muidugi, see on ju meie ühine saavutus, meie töö!”

Ja nende mõlemate südamesse valgus osa seda suurt maa õnnistavat rahhu, kui töötasid särasilmil kuni päikevajuks sügavasse metsa ja mägiharjad tõmbusid ruugesse hämarikku. Alles siis lõpetasid nad; Maie lausus head ööd ja jooksis paljajalu mööda põllupeenart kodutalu suunas. Antsugi läks, kuid ta ei maldanud minna veel tuppa, vaid istus nagu igal ajal õhtul painutatud aiapingil, kuulatas magavate väljade rahulikku hingamist, vaatles kaua noid kaugeid, sinavusse kaduvaid mäetippe, kuni veel lääs hõõgus üle Kaarnajärve uinunud pinna ja kusagil metsasügavikus vaibus viimane öölinnu hääliitus.

Ta oli talupoja poeg...

Artur Miljan.

Keel on loomulik rahvamuuseum. Üks on kindel: ilma eesti keeleta ei oleks mitte Eesti rahvast.

Dr. J. Luiga.

Lõoke.

Hõbeselge joana sillerdub laul
Vastu säravat päikest ja pilvede vaelevat kangast,
Rohelisile nurmile mureneb teda —
Kuldkewade rüppe, kesk õitsevaid toomingaid
Vanade talude taha langeb neid hõbehelina vihke;
Tungib see hingesse — hõisete ääretu laius...
Ette silmade kerkivad kauguses sinavad metsad,
Lokkavad nurmed, pikad ja vaelevad maanteed,
Teravik kirikutorni peal kuuskede tuka,
Talud nii endasse süvenend kevade rohelus rüppes,
Taamal kui unistus — mägede sinavad seljad.
Sinna läeb lõoke, päiksele sirutes käsi,
Järele jookstes kui nurmedel pilvede varju,
Kadudes õhku, üksnes vaid laulude värin
Heliseb kaua — hing otsekui häälestet kandleks...
Maha jään mina laul lõokese südames,
Kõrvale värava, õitseva pihlaka varju...

Harald Sutslepp.

Maanoorteringide tööülesandeid.

Õppereisid algavad.

Igal suvel korraldatakse enesearenduseks hulk õppereise, et tundma õppida oma kodumaad, selle iseäraldusi, kuid ka huvitavat ja õpetlikku, sest mida oma silm on näinud, see jääb püsivalt müllu ja võimaldab ka kerge-
mini järele aimata. Et õppereisid täi-
daks oma otstarvet, selleks peavad
need olema otstarbekohaselt etteval-
mistatud ja korraldatud.

Igal suvel korraldab ka hulk maa-
noorteringe õppereise. Nende õpperei-
sid ei võiks olla mitte väga pikad ega
väsitavalt õpetlikud. Ei tarvitse kor-
raga terve kodumaa läbi sõita! Maa-
noorteringi liikmete õppereisid olgu
noorematele liikmetele päevased ja va-
nematele paaripäevased. Pikemaid
õppereise on võimalik korraldada siis,
kui ollakse juba vanemas eas, kui töö-
tatakse põllumeeste- ja maanaiste selt-
sides.

Noorteringi liikmete õppereisid ei
tohi piirduda ainult talude külastami-

sega, ega nende hoonete vaatlemisega,
vaid kava tuleb koostada nii, et see
võimaldaks noortel näha eeskujulikke
talusid, eriti koduümbruse korrastust,
teiste maanoorteringi liikmete töid,
muistseid eesti vaatamisväärsusi, vaba-
duse võitluse tähiseid, kodumaa loo-
duse kaunidust ja mitmekülgset meie
rahva tegevust. Õppereis peab laiendama
silmaringi igakülgset.

Kui kava koostatakse, siis ei või
enamus õppereisi ajast mitte kulutada
sõitudeks, vaid rohkem aega jäägu
peatumiseks ja vaatlemiseks. Päevane
teekond ärgu ulatugu üle 2—300 klm.
Kava koostamisel pöördutagu kohaliku
maatulunduskonsulendi poole, kellelt
saadakse aadressid majapidamiste koh-
ta, kus on näha miskiit õpetlikku ja
huvitavat.

Noorte õppereisil on eriti tähtis ka
vastav meeleolu. Õppereis loogu ühis-
tunnet ja andku uut tööindu ja tahet.
Meeleolu tõstab ülevaks laul, seepärast

ärgu puudugu laulikud õppereislattel. Hea on kui ring suudaks osta kümme või paarkümmend laulikut, mida kasutatakse ringi koosolekutel ja ühistel koosviibimistel ning mis võetakse ka õppereisile kaasa. Õppereisi alul antakse laulikud liikmetele välja ja lõpul kogutakse kokku need selleks määratud isiku poolt. Õppereise on soovitatav organiseerida nii, et kohaliku maanoorteühenduse piirkonnas tegutsevad õppereisid toimuks kõik samal päeval. Iga ring sõidaks küll ise teed mööda, aga õhtuks jõuaksid kõik teatud kookkulepitud keskusse, kus oleks õppereislattel lühikene omavaheline koosviibimine meelelahutuse osana.

Ei saa jätta mainimata, et sageli unustame õppereisi vastuvõtjale tänu ütlemast ning arvustame liigselt seda, mida ei oleks meil mitte kohane arvustada. Mõtleme enne, kui ütleme, et kas sobib võoras kohas igat asja arvustada ja seletada. Kujutage ette, et teie õppereisist osavõtjad olete see, keda külastatakse ja missuguseid tundeid kutsub esile teie tegevuse arvustamine ning siit tehke oma järeldused.

Pikematel õppereisidel tekkis seni-

ni raskusi ööbimiskohtadega. Nüüd on aga arendatud üle riigi turistikodude võrk, kus odavalt võimalik leida öökorterit. Neid tuleb ka kasutada ööbimiskohtadena. Enne õppereisile asumist olgu aga selge, kus asuvad sääraseid ööbimise võimalused. Kõik vajalikud ettevalmistustööd tulevad teha aegsasti. Tuleb küsida luba külastamiseks taludelt, tuleb muretseda ööbimisvõimaluste eest ette teatades, tuleb koostada täpne kava, arvestades ka ettenägemata ajakuluga, ja kui kõik osavõtjad alluvad korralikult ja täpselt ka õppereisi vanemale, siis alles väljasoita, õppereis õnnestub ja jätab osavõtjatele üleva mulje.

Tänavu seisab ees maanoorteringidel pikem õppereis maanoorte suvipäevale 1. aug. Tartumaale Kuremaa karjakasvatuse kooli. Et see õppereis õnnestuks, mis kaugematele ringidele on paratamatu mitmepäevaline, seepärast olgu ettevalmistused tehtud ajalt. Esimene ülesanne on astuda ühendusse selleks kohaliku maatulunduskonsulendiga ja nüüd on selleks kohe paras aeg. Teeme seda juba mai-kul.

Ettevalmistusi Maanoorte suvipäeva võistlusteks.

Maanoorte tänavusel kongressil ja suvipäeval 1. aug. 1937 Tartumaal, Kuremaa karjakontrollassistendi koolis toimuvad ka esimesed üleriigilised maanoorte võistlused meistrite nimele. Neil võistlustel on noortel võimalus näidata oma võimeid: 1) lüpsis, 2) kõneoskuses, 3) heintaimede tundmises, 4) võrkpallimängus ja 5) kõieveos.

Neist võistlustest on võrkpalli mäng ja kõievedu rühma võistlus-ala, mis nõuab pidevat koostöö harjutamist, eriti esimene, kuna teine sitkeid lihaste võimeid ja vastupidavust. Siin saavad võistelda vaid need meeskonnad, kes on osutunud maakondades paremateks. Nende võistluste võitjate au jääb võitjatele meeskondadele ja ringidele.

Lisaks neile toimuvad aga ka võistlused meistri nimele lüpsis, kõneoskuses ja heintaimede tundmises, kus iga liige üksikult saab näidata oma võimeid.

Lüpsis saavad võistelda ainult need, kes kohalikkudel võistlustel on oman-

danud vastavad lüpsimärgid ja siin tuleb jõudu katsuda juba kõikide tunnustatud lüpsjate-vastastega. Loomulikult see, kel virgemad ja vastupidavamad näpud, tuleb võitjaks, kuid ka teised pisiasjad ja tehnika on lõpptulemuses väga tähtsad. Seepärast ärgu unustagu võistlejad pidevat sidet ja järjekindlaid näpunäiteid omandamast kontrollassistentidelt pidevatel harjutustel oma võimete tippsaavutuste arendamiseks.

Kõnevõistlusel tuleb arvatavasti igal võistlejal esineda oma valikul tehtud teemal, kuna ülemaalse Maanoorte Ühenduse sekretariaadi poolt ei ole ühist võistluse teemi välja kuulutatud. Kuid kõige pealt on vajalik arendada oma kõnet nii, et see annaks enesest kooskõlastatud terviku, seepärast tuleb kõiki kõne tehnilisi nõudeid silmaspidada ja kõige pealt jälle kord lehitseada. J. R u m m o „Kõneoskuse“ käsiraamatut ja siis alles asuda kõnet koostama, mis kujunegu sääraseks, et see rahuldaks kõik ülesseatud nõuded, aga ei

oleks sealjuures mitte pikem kui 15—20 minutit. Harjutamine kõne ettekandmiseks toimugu kõva häälega ja alul aeglaselt, et harjutada puhast ja selget hääldamist.

Heintaimede tundmise võistlusi ei ole varemalt väga laialt korraldatud. Siin tuleb tunda võistlejatel meie tähtsamaid looduslikke heintaimi looduses kasvamas. Möödunud aastal saadeti üle paarisaja ringile keskkoha poolt heintaimede liikide näitelappide seemneid. Need näitelapid on heintaimede tundmaõppimise lähtekohtadeks. Heintaimede tundma õppimiseks on aga väga kasulik kasutada: 1) „Lühendatud võti niidukõrreliste määramiseks öieta olekus” ja 2) „Lühendatud võti hein-liblikõieliste määramiseks”, mille hind kumbagil on 25 senti. Veel parem on, kui loetakse tähtsamate heintaimede tunnuseid raamatust E. Lepik „Kodumaa kõrreliste ja liblikõie-

liste määraja õitega ja öiteta olekus” kr 1.80. Raamatud on saadaval Taimhaiguste katsejaamast, Raadi, Tartu, milleks vajalik raha postmarkides saadetagu kirjaga. Kui nimetatud raamatust lugeda tähtsamaid tunnuseid ja neid võrrelda looduses kasvavate heintaimedega, siis õpime üksikasjalikult tundma heintaimi. Esialgul valitagu tundmaõppimiseks heintaimed, mille seemned saadeti möödunud kevadel ÜMÜ sekretariaadi poolt näitelappide rajamiseks.

Nii seisame mitmekesiste võistluste lävel ja need, kel on rohkem püsivust ja tahet oma võimete arendamiseks, tulevad eeloleval suvipäeval meistri nimel võitjaks. Püsiva ja pideva harjutuse tõttu on eeldusi selleks paljudel, kuid kes need on, kelledest kirjutavad nii ajakirjad ja ajalehed, seda näeme 1. aug. 1937.

Endine võistleja.

Kogume jalaka seemet.

Jalaka seeme valmib mais — juunis.

Kodukaunistamise hoogtööil tuleb erilist tähelepanu juhtida ka vajalikkude puuseemnete kogumisele. Kuna jalakas on üks ilusamaid ilupuid puistikkude rajamisel ja koduümbruse kaunistamiseks, siis asume selle seemnete kogumisele.

Jalaka seeme valmib mais — juunis ja pudeneb kohe pärast valmimist. Kõige esiteks langevad tühjad seemned, kuna terved püsivad 8 — 10 päeva kauem puu otsas. Seeme nopitagu otse puu otsast kui esimesed juba varisevad. Kuid ka teede ja platside pealt võib varisenud seemet kokku pühkida, nii seda puhastada ja õhu käes kuivatada. Kuna seeme kergesti läheb kuumaks, siis ei või seda jätta pikemaks ajaks kottidesse seisma, vaid enne on vajalik selle korralik kuivatamine.

Et jalaka seeme kaotab väga ruttu idanemisvõime (umbes poole aasta jooksul), siis tuleb pärast kuivatamist seeme kohe maha külvata (juuni —

juuli kuul) või ära müüa. Kui hoitakse seeme ületalve, siis kaotab ta täiesti idanemisvõime. Jalaka seemne idanemisvõime on väga madal ja normaalseks peetakse, kui idanevus on 30%.

Müügiks on võimalik saata seemneid Eesti Metsaühingute Liidule, Tallinn, Lai tn. 41, kes maksab seemnete eest sama hinda, mida maksetakse selle eest välismaalt tellides. Väiksem saadetis on lubatud ½ kg., mida võib saata ka postiga.

Seemneid tuleb koguda tervetelt ja täiskasvanud puudelt, sest nende puude seemned idanevad paremini. Korjamist teostatagu kuiva ilmaga ja korjatagu võimalikult suuremaid ja raskemaid seemneid, sest nende idanemisvõime on suurem. Kogutud seemned kas müüme või külvame kohe peenrale, millest sügiseks juba noored taimed võrsuvad.

E. Leht.

Asjadest enestest rõõmu tunda, nende kasulikkusele vaatamata, — see on kujuri omadus.

Dr. J. LUIGA.

Maanoorteringide tegevusest.

Kolmas ülemaaline maanoorte kokkutulek suvipäevale ja kongressile

on pühapäeval, 1. aug. 1937 Tartumaal, Kuremaa karjakontrollassistentide kooli juures.

Päeva kavas on peale kongressi osa veel üleriiklised võistlused meistrite nimel: 1) liipsmises, 2) kõnes, 3) heintaimede tundmises, 4) võrkpallis ja köieveos.

Suvepäevast osavõtjatel on soodus võimalus tutvuneda ka tänavuaastase kirjandusjuubilari O. Lutsu „Kevade“ sünnikohaga Palamusel.

Alatskivi-Kodavere noortel omapärane võistlus.

Alatskivi-Kodavere Maanoorte Ühenduse korraldusel toimub tänavu suvel maanoorte oskusvõimete viievõistlus ringidevahelise võistlusena Alatskivi-Kodavere Maanoorte Ühenduse tööpiirkonnas.

Piirkonna võistlusele saadab iga ring oma parema oskusvõimete ga liikme viielt alalt: 1) taimekasvatust, 2) loomakasvatust, 3) käsitööd, 4) vaimliste võimete alalt ja 5) spordis. Võistlused toimuvad sügissuvel.

ÜENU Koeravere os. maatulundus-haru

töötab alates 1930. Harul on 47 liiget. Töötatakse aianduse, põlluviljade ja naiskäsitöö aladel. Tegevuse korraldamiseks peeti 18 koosolekut, 5 õpingit. Peeti kaks kursust: värvimis- ja laudasisustus-kursus. Lugemislauas on 6 ajakirja ja raamatukogus 140 köidet raamatuid.

Ringivanem E. Männik.

Vaivara algkooli maanoortering

algas tegevust 1935. aastal. Möödunud tegevusaastal oli ringil 42 liiget, neist 24 poissi ja 18 tütarlast, kõik alla 17. a. vanused. Peale enesearenduse tegutseti kodutalus köögiviljakasvatuse alal. Noortel on head tahtmist tegutsemiseks. Ringivanemaks on algkooli juhataja A. Martin.

Esimees F. Promert.

Unukse maanoortering

asutati Virumaal, Kalvi vallas 1936. Noortel on töötahet ja hoogu. Möödunud aastal oli ringil 25 liiget, neist 17 poissi ja 8 tüdrukut. Kodutalus tegelesid võistluse alusel 21 liiget. Tegutsesid köögiviljakasvatuse, puukooli-marjaaia ja mesilastepidamise töörihmad. Kõik 25 liiget korraldasid väetuskatseid heinaga, aiaviljaga ja põllukultuuridega. Ring pidas esimesel tegevusaastal 3 juhatuse ja 18 üldkoosolekut, tegutses õping ja korraldati õppereis. Ringil on oma raamatukogu 50 raamatuga. Ringivanemana töötab hoogsalt algkooli juhataja A. Juhasoo.

Esimees E. Klauks.

Pada maanoortering

Virumaal algas tegutsema 1936. Ringil on 38 liiget, neist 29 poissi ja 9 tütarlast. Esimesel tegevusaastal töötati puukooli-marjaaia, harjatöö, kodukaunistus ja kodujäneste kasvatuse aladega. Kodutalus teostavatest töötetetest võtsid osa 27 liiget 5-aarilisel pindalal. Kodujäneseid on juba 18. Katseid rukkiga, nisuga, põllu- ja niiduheinaga korraldasid 7 liiget. Tegutsesid muusika ja rahvatantsu ringid. Aasta jooksul peeti 6 juhatuse ja 21 üldkoosolekut.

Ringivanem J. Kari.

Saka maanoortering

pühitses tänavu esimest tegevusaastat. Praegu on ringil 15 liiget. Möödunud aastal tegutseti võistlusalusel kodutalus kodu korralduse ja katsete alal, millest võttis osa 8 liiget. Katseid korraldasid noored taliviljade pealtväetiseks lubisalpeetriga.

Ringivanem A. Raude.

Jõhvi alevi algkooli maanoortering

asutati 1936. a. kevadel. Esimesel tegevusaastal liitus ringi tegevusse 16 noort, kelledest 10 võistlesid aianduses kodutalus 3 aarilisel pindalal. Paremad liikmed esinesid töötulemustega aianduses kohalikul põllumajanduslikul näitusel.

Ringivanem R. Ento.

ÜENÜ Kohtla os. maanoortering.

Maanoortering on meie osakonnal nooremaid ringe. Maanoorteringi tegevusest võtab osa 21 liiget. Möödunud aastal võistlesid kodutalus tegelikkude tööülesannetega 12 liiget. Kaheksa liiget korraldasid väetuse katsed põlluheinaga. Tegevuse korraldamiseks peeti 19 koosolekut ja kaks õhutuspäeva. Ringi raamatukogus on 44 köidet.

Ringivanem A. Asi.

ÜENÜ Sompä os. maanoortering

asutati 1936. a. kevadel. Esimesel tegevusaastal liitus ringi 19 noort. Kodutalus lahendasid töö ettevõtteid 7 liiget 40 aarilisel pindalal. Korraldati väetus võrdluskatseid ja esineti töö tulemustega kohalikul põllumajandusnäitusel. Korraldati 6 koosolekut ja erisihilist päeva.

Ringivanem P. Laaniste.

Dolgaja-Niiva maanoorteringil

on möödunud tegevuse algusest aasta. 1936. aastal kogus ring omale 42 liiget, neist 35 poissi ja 7 tüdrukut. Kodu-

talus teostatavad tööettevõtted jäid teostamata, küll arenes aga hoogsalt tegevus enesearenduses. Korraldati 5 aktust, kursust, tegutses õpiring ja peeti 10 koosolekut. Ringil on raamatukogus 50 köidet raamatuid.

Ringivanem K. Plodnikov.

Lüganuse maanoortering

on asutatud 1936. Ringil on 26 liiget. Möödunud suvel korraldati kodutalus 12 liikme poolt kartuli sortide võrdluskatseid. Osa liikmeid tegeles väetuskatsetega ja 7 liiget võistlesid aianduses. Töötulemustega esineti põllumajanduslikul näitusel.

A. Veevo.

ÜENÜ Vinni-Pajusti os. maanoortering

algas tegevust 1936. Ringil on 26 liiget. Esimesel tegevusaastal võistlesid kodutalus tööettevõtetega 10 liiget 2,5 aarilisel pindalal aia- ja põldviljadega.

Enesearendus koosolekutel ja teistel aladel toimub hoogsalt eelmiste aastate eeskujul ja kogemustel.

Ringivanem H. Mägi.

„Vaikimine on kuld“.

Kui kahtled, kas vaikida või kõnelda, parem vaiki. Soomlane ütleb: „puhutud sõna, ammutud noo?“. Venelane arvab, et lahti lastud sõna pole varblane, keda saab jälle kinni püüda. Sõnad on ime-libedad libisema suust. Mõnel inimesel — mis meelel, see keelel. Ta ei pea midagi enesele, nagu toru, millest vesi läbi jookseb, mõnikord õige lehkav roiskvesi. Paljud vestlused pole muud kui solistamised roiskvees, kui räägitakse taga oma kaasanimeste olevaid või olemata vigu ning eksimusi.

Siin on tõsiselt öelda manitsussõnu just õrnemale soole. Tütarlapsed kalduvad palju üksteisest rääkima. Neil on pingutada enese pidurdamiseks; keel tuleb vaos hoida.

1. Mitte edasi rääkida saladusi.
2. Mitte arutella kaasanimeste vigu.
3. Mitte kohe värske mulje põhjal arvamus avaldada.
4. Kõnelda ainult kindla eesmärgiga.

5. Kõnelda võimalikult ainult head.

Keele üle valitsemine ei tähenda üksi seda, et keelt osatakse osavasti tarvitada, vaid ka seda, et osatakse teda mitte tarvitada.

Vanad tarkuseõpetajad — pütagorased — võtsid oma õpilasiks vastu ainult neid isikuid, kes olid läbi teinud teatava vaikimisaja. Vait olles inimene saab mahti mõelda, tunda.

Väga rumal on enesele oma sõnadega vaenlasi kaela tõmmata. Ometi heade sõnadega saab õpru ning poolehoidjaid. Sõnad raha ei maksa, kuid neil on mõju. Viisakad sõnad ei maksa raha, kuid mõju on neil hea.

Väga peenelt ütleb hispaania tarkuseõpetaja Balthasar Gracian: kõnele nii, nagu oleks sul suhkur suus. Üldiselt tuleb olla sõnades väga ettevaatlik.

O n u A k s.

F-a Joh. Nurmbergi trükk, Viljandis, 13. mail 1937. a.